

Podmioty przemysłu chemicznego i pokrewne na „Liście 500” Rzeczypospolitej za 2015 r. Wstępne wyniki przemysłu w I kwartale 2016 r.

W końcu kwietnia br., „Rzeczpospolita” ogłosiła, tradycyjnie od 18. lat, „Listę 500”. największych, dobrowolnie zgłoszonych, podmiotów gospodarczych ze sfery przemysłu, handlu i finansów w Polsce za rok 2015 r. „Chemik”, również tradycyjnie, zamieszcza poniżej wyciąg przedsiębiorstw przemysłu chemicznego oraz branż pokrewnych z tej Listy. Zanim jednak je przedstawimy i omówimy, na wstępie kilka informacji dotyczących całej zbiorowości „Listy 500”.

Na wstępie warto odnotować układ właścicielski wybranych największych podmiotów w kraju, zatrudniających łącznie ponad 1.450 tys. osób (wzrost o ok. 100 tys. wobec roku poprzedniego). Dominujący nadal, od wielu lat, jest udział kapitału zagranicznego – stanowi on 47,6% własności firm; podmioty prywatne polskie to 44,6%, firmy państwowe w minionym roku stanowiły jeszcze 6,6%, a 1,2% własności omawianej grupy to sektor komunalny. Wymieniona struktura własnościowa w ostatnim dziesięcioleciu uległa znaczącym zmianom: 10 lat temu przedstawiała się w tych samych pozycjach odpowiednio: 50,6, 30,0, 18,2 oraz niezmiennie 1,2%. Największej więc redukcji (trzykrotnej) uległ, do wspomnianego roku, sektor przedsiębiorstw państwowych; znacząco wzrósł natomiast udział własnościowy kapitału rodzimego. W podziale branżowym, największą grupą, liczoną wartością produkcji sprzedanej (ok. 14%), stanowili nadal producenci paliw, mimo, że jej potentaci, tj. PKN Orlen i Grupa Lotos odnotowały dwucyfrowe spadki sprzedaży wobec wartości sprzed roku (spadek cen ropy i paliw). Następne sektory w tym podziale, to firmy handlu hurtowego (13%) i detalicznego (12%).

Tegoroczna „Lista 500” wykazuje, że gospodarka nasza nadal rozwija się, aczkolwiek tempo tego rozwoju wyraźnie słabnie, co daje się zaobserwować na przestrzeni kilku ostatnich lat. Wymownie świadczą o tym wielkości wartości przychodów łącznych wszystkich zamieszczonych firm, która przykładowo w 2012 r. wyniosła 1.383 mld zł i do 2015, w żadnym roku nie została przekroczona, osiągając w minionym okresie 1.359,7 mld zł. W roku 2013 nastąpił nawet spadek jej wartości, do roku poprzedzającego – o 4,4% – w roku 2015 odnotowano wzrost do poprzedniego o 1,0%. Na tak minimalny wzrost przychodów, mimo poprawy sytuacji w większości firm, głównie przemysłowych i handlowych, wpłynął fakt znaczącego spadku przychodów, w trzech branżach: górniczej, paliwowej oraz finansowej. Okazuje się, że spadek wartości przychodów ze sprzedaży występuje w niektórych firmach od kilku lat. „Rzeczpospolita”, w swoim komentarzu, wymienia 10 firm, w których spadki te, od 2010 r., okazały się największe – w grupie tej nie ma żadnej z branży chemicznej. Wymieniono natomiast również 10 podmiotów, które w tym samym okresie odnotowały najwyższe wzrosty – w grupie tej na 10 miejscu znalazła się Grupa Azoty (wzrost o 427,1%), co jednak przypisać należy również faktowi kumulacji firm przyłączanych w tym okresie do Grupy.

Wśród innych pozytywów wynikających z ogólnej oceny listy odnotować należy fakt, aczkolwiek nieznaczny, ale jednak wzrostu udziału ogólnej produkcji skierowanej na eksport, z 29,3% w 2014 r. do 30,2% w minionym. Wśród największych z listy branżowych eksporterów, czołówkę stanowią producenci maszyn

i urządzeń – 79,9% wywozu, ale na drugim miejscu znalazł się przemysł chemiczny (57,9%), a za nim, na 3. miejscu producenci metali (52,1%). W rankingu tym spektakularny sukces odniosły firmy informatyczne, z udziałem sprzedaży eksportowej 48,7%, gdy jeszcze w roku poprzednim było to jedynie 20,2%.

Przy wzroście, aczkolwiek minimalnym, wartości produkcji sprzedanej 500. firm, nastąpił jednak łączny spadek ich rentowności. Dane na ten temat nie są w pełni adekwatne do sytuacji, bowiem wśród 500. zgłoszonych i zarejestrowanych na omawianej Liście firm, tylko 375 ujawniło swoje pełne wyniki finansowe, niemniej wśród nich aż 342 osiągnęły dodatni wynik zysku. Mimo to, łączna średnia rentowność netto dla wspomnianych 375 podmiotów wyniosła w 2015 r. 3,2%, gdy w roku poprzedzającym, tak wyliczona wartość, osiągnęła 5,8%.

Na zakończenie omawiania całej „Listy 500” Rzeczypospolitej należy dodać, że opracowująca ją redakcja, wraz z kapitułą wybitnych ekonomistów i pozostałych członków, tradycyjnie, corocznie, wybiera najlepszych i przyznaje wyróżnienie, tzw. Orłów Rzeczypospolitej, po jednym w kilku kategoriach. Z satysfakcją należy odnotować, że tegoroczny „Orla” w grupie „Najlepsza firma produkcyjna” przyznano, wśród kilkuset pozostałych, zakładom chemicznym z branży gumowej, a mianowicie Sanok Rubber Company SA GK Sanok, które jeszcze do ubiegłego roku nosiły nazwę Sanockie Zakłady Przemysłu Gumowego STOMIL w Sanoku (Zakłady istnieją od 1932 r.; obecnie występują na GPW z szerokim gronem akcjonariuszy).

Po ogólnej charakterystyce całości „Listy 500”, warto przejść do prezentacji i omówienia podmiotów krajowego przemysłu chemicznego (wraz z wybranymi firmami branż pokrewnych), które znalazły się w omawianym zestawieniu. Prezentujemy je w Tablicy I, w której zakłady przemysłu chemicznego z PKD 20, 21 i 22 zaznaczone zostały pogrubionym drukiem.

Na omawianej liście znalazło się 25 firm chemicznych, w tym 21, które figurowały w tym rankingu również w minionym roku. Spośród tych ostatnich, aż 14 podmiotów, a więc 2/3 z nich, przesunęło się na wyższe miejsca na liście, natomiast jedna, Grupa Azoty, pozostała na tym samym, najwyższym dla chemii 21. miejscu. Warto też odnotować, że wśród 25. firm chemicznych aż 19 odnotowało wzrost wartości produkcji sprzedanej, wobec poprzedniego roku, a tylko 6 jej spadek. Z innych danych dotyczących „chemicznej 25 – ki” można odnotować, że największy udział produkcji na eksport osiągnęły: GlaxoSmithKline Farm. SA Poznań (90,0%) oraz Avon Sp. z o.o. z Garwolina (88,1%); najwyższy zysk netto wypracowały: Grupa Azoty SA GK (691,8 mln zł) oraz Synthos SA Oświęcim (426,0 mln zł); również te dwie wymienione firmy zrealizowały w minionym roku największe nakłady na inwestycje (odpowiednio 906,8 oraz 577,0 mln zł); najliczniejsze zatrudnienie wykazały: Grupa Azoty GK – 13,8 tys. osób oraz Boryszew GK Sochaczew 8,2 tys. zatrudnionych; najwyższą zaś rentowość brutto wypracowały: Sempertrans Bełchatów Sp z o.o. (16,5%) oraz Anwil SA GK Włocławek (15,4%).

Podmioty przemysłu chemicznego i paliwowego występujące na omawianej krajowej „Liście 500” pojawiają się również kilkakrot-

Podmioty gospodarcze przemysłu chemicznego i branż pokrewnych na „Liście 500” Rzeczypospolitej - największych przedsiębiorstw w Polsce w 2015 r.

Miejsce 2015 r.	Miejsce 2014 r.	Przedsiębiorstwo	Przychody ze sprzedaży tys. zł	Zmiana przychodu do 2014 r. %	Udział eksportu w sprzedaży %	Zysk netto tys. zł	Nakłady Inwestycyjne tys. zł	Zatrudnienie osób	Rentowność brutto %
1	1	PKN Orlen SA GK Płock	88.336.000	- 17,3	bd	3.233.000	3.183.000	19.932	4,2
3	3	PGNiG SA GK W-wa	36.464.000	6,3	bd	2.136.000	3.154.000	25.705	8,3
5	4	Grupa Lotos SA GK Gdańsk	22.709.442	- 20,3	24,4	- 263.300	1.420.560	4.965	- 0,9
21	21	Grupa Azoty SA GK Tarnów	10.024.405	1,3	44,4	691.848	906.790	13.830	8,4
	60	Shell Polska Sp.z o.o. Warszawa	6.169.378	24,3	bd	bd	bd	2.384	bd
52	57	Boryszew SA GK Sochaczew	5.677.980	12,3	bd	83.781	140.785	8.170	1,6
64		Michelin Polska SA, Olsztyn	5.000.000	5,8	bd	bd	bd	bd	bd
77		Polska Grupa Farmaceutyczna SA Łódź	4.447.903	- 6,7	bd	38.050	bd	2.217	1,0
78	69	GlaxoSmithKline Pharmaceutic. SA Poznań	4.429.727	5,0	90,0	141.125	50.009	633	4,0
84	68	Synthos SA GK Oświęcim	4.058.000	- 12,2	54,0	426.000	577.000	2.359	11,5
87	92	Grupa Basell Orlen Polyolefins Sp. z o.o. Płock	3.895.017	12,0	44,0	bd	bd	387	bd
89	93	Grupa Azoty ZA Puławy SA GK	3.814.035	4,1	32,8	448.044	259.920	4.519	13,5
94	95	Anwil SA GK Włocławek	3.385.397	2,9	40,0	408.240	144.162	2.020	15,4
99	97	Ciech SA GK Warszawa	3.273.014	0,9	59,7	346.005	494.039	3.719	8,5
101	100	BASF Sp. z o.o. Warszawa	3.238.740	0,5	bd	bd	bd	647	bd
117	103	Arcitc Paper Kostrzyn SA GK Poznań	2.900.460	1,2	88,0	71.019	bd	1.770	2,5
119	119	Mondi Świecie SA GK Świecie	2.815.360	1,8	64,0	550.075	780.785	1.088	23,8
122	134	Grupa Azoty ZCh. Police SA GK	2.741.689	13,7	41,2	164.789	bd	3.175	7,4
134	135	Avon Distribution Sp.z o.o. Garwolin	2.553.298	6,4	88,1	24.380	5.710	1.650	1,2
146	140	Internat. Paper Kwidzyn Sp. z o.o.	2.297.723	1,8	55,0	367.903	94.826	1.292	17,2
156	175	Bayer Sp. z o.o. Warszawa	2.128.945	16,8	26,3	55.633	16.411	955	3,4
169	179	Sanofi Aventis Sp. z o.o. Warszawa	1.918.914	6,6	6,7	106.919	12.160	878	7,2
173	183	ZF Polpharma SA Starogard Gd.	1.875.607	5,6	36,0	bd	bd	2.106	bd
175	176	Slovnaft Polska SA Kraków	1.835.305	10	bd	5.467	83	35	0,5
180	171	F-ma Oponiarska Dębica SA	1.765.584	- 3,9	bd	78.409	75.968	bd	4,9
216	202	Hutchinson Sp z o.o. Żywiec	1.437.226	- 10,8	bd	157.640	bd	4.948	12,5
219	229	Orlen Południe SA Trzebinia	1.417.825	0,8	12,0	61.788	25.665	364	5,4
224	156	Grupa Azoty ZA Kędzierzyn SA	1.374.571	- 33,1	bd	85.565	63.778	1.567	7,9
262	412	PERN Przyjaźń SA GK Płock	1.114.827	3,5	47,7	307.080	387.379	2.239	35,2
274	271	PCC Rokita SA GK Brzeg Dolny	1.048.749	- 4,0	55,0	84.760	146.305	1.114	8,7
292		Centala. Farm. Cefarm SA Warszawa	938.252	- 6,5	bd	bd	bd	319	bd
301	355	Sanok Rubber Company SA GK Sanok	903.527	17,6	70,2	97.588	64.097	2.774	13,2
320	337	SGL Carbon Polska SA Racibórz	825.724	0,1	97,2	105.757	27.040	807	16,0
381	404	Rawlplug SA GK Wrocław	672.715	5,2	60,2	25.236	21.117	1.927	4,3
396	269	3M Poland Sp. z o.o. Kajetany	621.979	- 6,1	3,5	53.159	1.321	334	10,6
434	479	AIR Products Sp. z oo. Warszawa	551.659	12,0	7,5	48.428	23.746	497	12,7
435	450	F-ka Farb i Lakierów Śnieżka SA GK Lubzina	550.163	0,8	bd	48.550	19.263	884	10,3
444		Colep Polska Sp. z o.o. Kleszczów	538.857	5,1	bd	35.409	bd	513	8,3
455		Sempertrans Bełchatów Sp. z o.o. Rogowiec	522.422	20,1	82,0	70.713	83.665	543	16,5
457	489	Oknoplast Sp. z o.o. Ochmanów	518.927	11,4	70,0	bd	bd	1.226	bd
464	468	PCC Exol SA GK Brzeg Dolny	514.848	0,8	48,0	14.745	10.407	252	3,7
488	473	Rehau Sp. z o.o. Baranowo	480.894	- 3,6	bd	bd	bd	bd	bd

Źródło: "Rzeczpospolita" z 29.04.2016.

Uwaga: drukiem wytłuszczonym zaznaczone zostały podmioty zaliczane do przemysłu chemicznego

nie w towarzyszących jej opisach i dodatkowych pochodnych rankingach, które sporządziła dodatkowo redakcja Rzeczpospolitej, m.in.:

- Na liście 30. firm niefinansowych, które w minionym roku wniosły do budżetu kraju największe kwoty podatkowe znalazło się 9 firm chemicznych i paliwowych, w tym na dwóch czołowych miejscach PGNiG SA – 878,0 mln zł oraz PKN Orlen – 465 mln zł oraz na dalszych miejscach m.in. Grupa Azoty GK – 147,2 mln zł; Anwil Włocławek SA – 112,0 mln zł oraz Synthos SA Oświęcim – 41 mln zł
- Wśród 50. firm, które w 2015 roku najbardziej poprawiły wynik finansowy netto wykazano 6 firm ze wspomnianych dwóch branż. Są to m.in. na I. miejscu PKN Orlen – poprawa wyniku o 9.061,0 mln zł (w 2014 r kilka miliardów strat); Grupa Azoty – wzrost zysków o 426,8 mln zł oraz Ciech SA Warszawa o 179,9 mln zł i trzy inne pozostałe.
- Dokonano oceny średniej rentowności poszczególnych, występujących na „Liście 500” branż. Najwyższą wypracowała informatyka – 9,2%, ale wśród branż przemysłowych chemia znalazła się na drugim miejscu, po przemyśle drzewnym, z notą 5,0%.
- Stosunkowo dalekie miejsce (17.) zajęła chemia w rankingu branż, które odnotowały najwyższy wzrost przychodów ze sprzedaży, bo jedynie 1,8%; w czołówce znalazły się informatyka – 30,8% oraz przemysł motoryzacyjny – 22,3%.
- W spisie 20. największych eksporterów z „Listy 500” znalazło się 5 firm chemicznych i paliwowych; czołowe miejsce, na 6. pozycji zajął Lotos SA (5,5 mld zł); 9. Grupa Azoty SA z kwotą 4,5 mld zł, a 19. Synthos SA Oświęcim – 2,2 mld zł.
- Wśród potentatów o największym zatrudnieniu, na 15. miejscu uplasował się PKN Orlen SA – 19,9 tys. osób; na 25. Grupa Azoty SA – 13,8 tys., a na 40 Boryszew SA Sochaczew – 8,2 tys. zatrudnionych.

Z przedstawionych danych z „Listy 500” oraz jej pochodnych rankingów można wysnuć generalny wniosek o stosunkowo dobrej kondycji naszego krajowego przemysłu chemicznego, co nie oznacza, że nie liczymy na dalszą poprawę tej oceny w bieżącym roku.

***

Gospodarka kraju w I kw. bieżącego roku rozwijała się w miarę stabilnie z większością zjawisk o tendencjach pozytywnych. Z racji na ograniczoność miejsca odnotowujemy dalej tylko kilka z nich. Zatrudnienie w przemyśle, w relacji do podobnego okresu ub.r. (w takim porównaniu czasowym prezentujemy wszystkie pozostałe dane) mini-

malnie wzrosło, o 2,1% – do ogólnej liczby 2.622 tys. pracowników. Zróżnicowanie, pod tym względem, nastąpił wzrost załóg w działach przemysłu chemicznego. W PKD 20 „Chemikalia” przyrost wyniósł jedynie 1,9% – do 74 tys. pracujących; natomiast znacząco (procentowo) wzrósł w PKD 21 „Farmaceutyki”, o 7,1% – do 23 tys., natomiast w PKD 22 „Wyroby z gumy i tworzyw szt.” do 184 tys. osób, tj. o 6,1%. Stopa bezrobocia na koniec marca 2016 r. spadła do poziomu 10,0% – warto odnotować, że jest to najniższy wskaźnik pozostających bez pracy w miesiącu marcu na przestrzeni kilkunastu ostatnich lat..

Produkcja sprzedana przemysłu kraju w I kwartale br., która wyniosła 296,8 mld zł, była wyższa niż przed rokiem o 3,0%. W trzech działach przemysłu chemicznego, w tym samym okresie, wartości te odpowiednio wyniosły: PKD 20 „Chemikalia” 14,3 mld zł o 2,5%; PKD 21 „Farmaceutyki” 3,4 mld zł o 0,6% i PKD 22 „Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych” o 8,0% – do kwoty 19,4 mld zł.

Wielkości produkcji podstawowych asortymentów chemikaliów, paliw płynnych i surowców chemicznych, w większości pozycji nie odbiegały w istotny sposób od wartości sprzed roku. Znaczący wzrost produkcji odnotowano tylko w niektórych wyrobach, a mianowicie (wszystkie wartości wzrostu w % w masie, o ile nie podano inaczej): opony do maszyn i urządzeń (szt.) – 193,3; toluen – 70,7; polistyren do spienienia – 43,0; soda kaustyczna – 32,8; polistyren ogółem – 29,5; nawozy potasowe – 26,5; substancje farmaceutyczne (mln zł.) – 22,8; fenol – 20,8; soda kalcynowana – 18,4 oraz wykładziny podłogowe z tworzyw sztucznych o 18,0%. W niektórych zaś asortymentach wystąpiło wyraźne zmniejszenie produkcji, m.in.: asfaltów o 42,0%; pestycydów – 30,7; olejów opałowych lekkich – 25,6; rur i przewodów z PE – 19,8, a wydobycie soli kamiennej spadło o 15,5%.

Gdy prezentujemy sytuację gospodarczą kraju z początku 2016 r., warto w tym miejscu przytoczyć, ogłoszoną na ten temat, w ostatnich dniach (03.05.2016), prognozę Komisji Europejskiej, a właściwie jej organu Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarczych i Finansowych, opracowaną dla Polski na bieżący 2016 r. Prezentujemy poniżej najważniejsze jej elementy, podając jednocześnie porównawczo w nawiasach, wartości osiągnięte w minionym 2015 r. (wskaźniki zawsze w % w porównaniu do roku poprzedzającego): przyrost PKB – 3,7 (3,6); inflacja – 0,0 (-0,7); bezrobocie (wg nieco innych kryteriów niż stosuje GUS w Polsce) – 6,8 (7,5); saldo budżetu kraju jako %PKB – minus 2,6 (-2,6); dług publiczny jako %PKB – 52,0 (51,3). Wskaźniki 2016 r. wskazują na w miarę ustabilizowaną, a nawet z akcentami optymistycznymi, prognozowaną sytuację gospodarczą kraju.

Jerzy Paprocki

Sesja SITPChem podczas Kongresu „Polska Chemia’2016” w Krakowie

Kongres PIPP „Polska Chemia’2016” będzie obradował od 12 do 16 czerwca br. w Krakowie. W bogatym programie Kongresu zaplanowano także sesję przygotowaną merytorycznie przez Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, **Sesję 7: Rozwój kadr w przemyśle chemicznym – 16 czerwca br. w czasie 13.45 – 14.45.** Tematyka sesji obejmuje dwie prezentacje oraz – w miarę możliwości czasowych – podsumowującą dyskusję:

Kształcenie inżynierów – labirynt wpisany w trójkąt świat-ambicje-możliwości – prof. dr hab. inż. Jacek Kijeński, Prezes ZG SITPChem, Warszawa

Współpraca Grupy Azoty SA ze szkołami i uczelniami w Regionie Małopolskim – mgr Rafał Bednarczyk – Dyrektor Biura Zarządzania Personalem Grupa Azoty SA

Zapraszamy do wysłuchania wykładów i szerokiej dyskusji o kadrach dla przemysłu chemicznego.